

Högskolan i Halmstad

Sektionen för lärarutbildning

AU90, 61-90, 15 hp examensarbete

Lärarnas betydelse för nyanlända elevers utslussning till ordinarie klasser

Examensarbete lärarprogrammet

Slutseminarium: 2011-05-31

Författare: Magnus Andersson

Handledare: Anders Urbas & Jette Trolle-Schultz Jensen

Medexaminatorer: Monica Eklund & Ewa Wictor

Examinator: Ander Nelson

Sammanfattning

Syftet med uppsatsen är att öka förståelsen för hur lärare i förberedelseklasser avgör när eleverna är redo att slussas ut till ordinarie klasser samt hur lärarnas syn på de nyanlända eleverna påverkar deras pedagogiska praktiker.

Metoden som använts är baserad på den kvalitativa forskningsansatsen och den öppna intervjuformen eftersom uppsatsen studerar pedagogernas uppfattningar och åsikter.

Båda lärarna som intervjuas i studien och Skolverket anser att undervisningen ska anpassas till varje individs särskilda behov och tidigare skolbakgrund. Till en början anser lärarna i studien att det primära är att skapa en relation med eleven och att få den att känna sig trygg i skolan och därefter utveckla det svenska språket. Lärarna använder sig av den undervisningsmetod som de själva tycker är mest lämplig för elevernas utveckling och deras individuella behov.

På båda skolorna i studien sker utslussningen successivt till de ordinarie klasserna. De nyanlända eleverna i förberedelseklassen börjar alltid slussas ut i praktiskestetiska ämnen, eftersom de är lättare att ta till sig när man inte behärskar det svenska språket särskilt bra. Det finns inte några klara riktlinjer för lärarna att följa för att bedöma när det är dags för en elev att slussas ut. Istället är det till viss del lärarens subjektiva bedömning som får ligga till grund för beslutet. Det visar sig att ibland slussas elever vidare innan de är redo på grund av brist på resurser och platsbrist i förberedelseklasserna. Lärarna väger kunskap i det svenska språket, sociala behov och resurser mot varandra i sin bedömning av när de nyanlända eleverna är redo att börja slussas ut.

Nyckelord: Förberedelseklass, utslussning, ordinarie klass, nyanlända elever.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund	6
1.2	Syfte.....	7
2	Metod.....	8
2.1	Metodval	8
2.2	Urval och genomförande.....	9
2.2.1	Databearbetning.....	9
2.2.2	Intervjuguide	10
2.3	Forskningsetiska överväganden	10
2.4	Tillförlitlighet och validitet	11
3	Begreppsdefinitioner	11
4	Litteraturgenomgång	12
4.1	Förberedelseklass som skolintroduktion.....	12
4.2	Första mötet med den svenska skolan.....	13
4.3	Strukturer i förberedelseklassen	14
4.4	Konstruktionen av lärarrollen och lärarens uppgift	15
4.5	Utslussning och övergång från förberedelseklass till ordinarie klass	16
4.6	Interkulturell kompetens.....	17
4.7	Relationen mellan föräldrar och lärare	17
4.8	Sammanfattning av forskningsläget kring nyanlända elever	18
5	Resultat	19
5.1	Lärarnas roll, målsättning och arbetsmetoder	19
5.1.1	Lärarnas roll och målsättning	19
5.1.2	Relationen med föräldrarna	21

5.1.3	Undervisningsmetoder	21
5.2	Vilka kriterier anser lärarna eleverna i förberedelseklassen ska uppfylla för att börja slussas ut till ordinarie klasser?	23
5.3	Utslussning till ordinarie klass	25
5.4	Övergång till ordinarie klass	26
6	Resultatanalys	27
6.1	Hur påverkas det som lärarna uttrycker om sin syn på den nyanlända eleven, det som läraren uttrycker om sitt tillvägagångssätt för att främja elevens utveckling i skolan?	27
6.1.1	Trygghet för att främja utvecklingen.....	27
6.1.2	Individualiserad undervisning i förberedelseklassen	28
6.2	Hur resonerar lärarna kring beslutet att låta eleverna börja slussas ut till ordinarie klasser? Hur avgör de när det är dags?	29
6.2.1	Flera faktorer påverkar beslutet.....	29
6.3	Hur ser utslussningen från förberedelseklassen till blivande ordinarie klasser ut på skolorna?	30
6.3.1	Successiv utslussning.....	30
7	Slutsatser.....	31
8	Diskussion och kritisk reflektion	33
9	Referenslista.....	34
10	Bilaga 1 – Intervjuguide	35

1 Inledning

Sverige har under de senaste årtiondena blivit ett mer mångkulturellt samhälle. För skolorna har det inneburit att det kommer elever som inte har svenska som modersmål samt inte någon erfarenhet av det svenska språket och samhället. Dessa elever kallas nyanlända och kan ha mycket olika bakgrund, bl.a. komma från krigshärjade länder.

I Skolverkets (2008 s.10) *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever* finns riktlinjer för hur skolor och kommuner ska arbeta när de introducerar nyanlända elever i skolan. Skolorna ska överväga vilka för- och nackdelar det finns med undervisning i ordinarie klasser respektive särskild grupp, så kallad förberedelseklass, och vad det innebär för den aktuella eleven. Utgångspunkten är att placeringen skall ske utifrån elevens individuella behov och förutsättningar. De flesta kommuner och skolor väljer att organisera skolintroduktionen genom förberedelseklasser för de nyanlända eleverna.

De nyanländas skolbakgrund ser olika ut. Vissa har gedigna skolerfarenheter medan andra inte ens fått möjligheten att gå i skolan. I förberedelseklassen ges eleven grundläggande undervisning i det svenska språket och ska också få tillgång till modersmålsundervisning och handledning på modersmålet. Lärarna ska ta vara på elevens ämneskunskaper och utveckla dessa. För att integrera eleverna i förberedelseklassen med resten av skolan låter många skolor eleverna successivt slussas ut i den ordinarie undervisningen, oftast i matematik och praktisktestetiska ämnen.

Utslussningsprocessen ser dock olika ut beroende på skola och kommun. Riktlinjerna från Skolverket (2008 s.13) för hur eleverna ska slussas ut till ordinarie klasser är otydliga och lämnar utrymme för tolkning för lärarna som ska ta beslutet om när det är dags. Bunar (2010 s.66) skriver att ”*frånvaron av tydliga regler vid övergången till ordinarie klasser lämnar ett stort utrymme för godtycklighet och subjektiva bedömningar om elevernas mognad och när de är redo*”. Skolinspektionen (2009 s.21) menar att det finns lärare som uppvisar ett så kallat ”Moder-Teresa-syndrom”, vilket innebär att de blir beskyddande och vill hålla kvar eleverna för att de inte ska behöva konfronteras med övriga elever.

1.1 Bakgrund

Under mina VFU-perioder kom jag i kontakt med elever som gick i förberedelseklass och som höll på att slussas till ordinarie klasser. Detta gjorde att jag blev intresserad av utslussningsprocessen till ordinarie klass och hur lärarna i förberedelseklassen arbetar för att tillgodose de behov eleverna i en förberedelseklass har. Min första tanke var hur man som lärare i förberedelseklass arbetar med elever som kanske inte kan någon svenska och hur ser elevernas läroprocess ut?

Min kunskap om förberedelseklasser var inte stor och det var inget som vi hade berört under min utbildning. Under samtal med min handledare under VFU:n fick jag mer information och blev införstådd med att förberedelseklasser och andra typer av introduktionsklasser är vanligt förekommande för nyanlända elever. Min tanke var då att jag som blivande lärare kommer att möta dessa elever i mina klasser/undervisning och att jag därför behöver mer kunskap i ämnet för att kunna möta dessa elevers behov.

Lärarna i förberedelseklasserna har ett stort ansvar att skola in de nyanlända eleverna i den svenska skolan och samtidigt utveckla deras kunskaper i det svenska språket så att de kan övergå till en ordinarie klass. Nyanlända elever med skolbakgrund behöver också utveckla de ämneskunskaper de har så att de inte stagnerar.

Det är inte enbart lärarna i förberedelseklasserna som är ett stöd för de nyanlända eleverna. Även modersmållärarna, studiehandledarna, ämneslärare och elevens klasslärare/mentor har på olika sätt en viktig roll i elevernas kunskapsmässiga - och sociala utveckling. När elever ska börja slussas ut till ordinarie klasser så är det inte enbart läraren i förberedelseklassen som bestämmer detta, utan läraren gör detta i samma råd de andra lärarna och elevens föräldrar.

I studien har jag dock valt att fokusera på lärarna i förberedelseklasserna. Lärarna i förberedelseklasserna är de första representanterna för den svenska skolan som de nyanlända eleverna möter och det är i förberedelseklassen eleverna får lära sig grunderna i det svenska språket. Därför anser jag att lärarna i förberedelseklasserna har en särskilt viktig roll för de nyanlända eleverna.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att öka förståelsen för hur två lärare i förberedelseklasser avgör när eleverna är redo att slussas ut till ordinarie klasser samt hur lärarnas syn på de nyanlända eleverna påverkar deras tillvägagångssätt för att främja elevernas utveckling i skolan.

Frågeställningar:

- Hur påverkar det som lärarna uttrycker om sin syn på den nyanlända eleven, det som läraren uttrycker om sitt tillvägagångssätt för att främja elevens utveckling i skolan?
- Hur resonerar lärarna kring beslutet att låta eleverna börja slussas ut till ordinarie klasser? Hur avgör de när det är dags?
- Hur ser utslussningen från förberedelseklasserna till blivande ordinarie klasser ut på skolorna enligt lärarna?

2 Metod

2.1 Metodval

Stukát (2005 s 66) menar att i vetenskapliga pedagogiska studier används två olika forskningsansatser, vilka kallas för kvalitativa respektive kvantitativa forskningsstrategier. En kvalitativ studie bygger på individers upplevelser, medan en kvantitativ studie är baserad på ett jämförande resultat av siffror. Denscombe (2000 s.53) skriver att en kvalitativ studie kan bestå av observationer, intervjuer och bildundersökningar, där resultatet presenteras i form av ord i forskningsrapporten. Min studie är baserad på den kvalitativa forskningsansatsen för att få svar på mina frågeställningar. Analysen av resultatet bygger på den hermeneutiska analysmodellen. Analysen av resultatet utgår ifrån mina egna tolkningar och förståelse. Alvesson och Sköldberg (2008 s.216) menar att hermeneutiken är användbar i tolkningen av t.ex. intervjuer. Vidare anser de att forskare alltid har sina egna referensramar och att tolkningen påverkas av detta. Eftersom tolkningen utgår från den enskilde forskaren blir tolkningen aldrig absolut.

Jag har valt att använda mig av den öppna intervjuformen för att besvara mina frågeställningar. I öppna intervjuer kan den tillfrågade fritt beskriva ett fenomen (i detta fall utslussningen), resonera med sig själv och ge sin syn på vad som är viktigt för beskrivningen av fenomenet (Lantz 2007 s.30). Användandet av öppna intervjuer gör att den som svarar kan beskriva sin bild av verkligheten och utifrån den informationen kan man få förståelse för vilken roll hon har för fenomenet. I den öppna intervjun måste sammanhanget definieras och avgränsas, eftersom det inte är möjligt att belysa allt som eventuellt kan vara relevant för studien (2007 Lantz s.53). Ställningstagande om när och var gränsen för sammanhanget skall dras och vem som bestämmer kan uppkomma och det kan även vara svårt att veta när man har fått tillräckligt med information för att få svar på sina frågeställningar. Ett generellt avgränsningskriterium är när intervjuaren anser att han/hon fått tillräckligt med information för att ha en begriplig helhetsbild (Lantz, s 55).

Jag har lagt stor vikt på att vara väl förberedd och påläst på relevant litteratur och styrdokument för att kunna sätta det respondenten säger under intervjun i ett sammanhang som är relevant för studien. Lantz (2007, s54) menar att vad som är tillräckligt med information måste bestämmas under intervjuens planeringskede. Före intervjuerna har jag

försökt att bilda mig en uppfattning om hur intervjun kan komma att bli och tänka ut följdfrågor till respondenternas svar.

2.2 Urval och genomförande

Jag har valt att använda mig av bekvämlighetsurval, främst för att jag anser att det främjar uppsatsens syfte, men även för att på detta vis få så hög svarsfrekvens på mina förfrågningar om deltagande i intervjuer som möjligt. Min studie bygger på att jag har intervjuat två lärare från olika skolor som undervisar i förberedelseklass. I uppsatsen kallas skolorna Kärnskolan och Trastskolan. Båda skolorna är F-9 skolor där det även finns förberedelseklasser. Läraren på Kärnskolan undervisar i en 7-9 förberedelseklass och det finns tolv elever med nio olika modersmål. Läraren på Trastskolan undervisar i 4-6 förberedelseklass och det finns tolv elever med fyra olika modersmål.

I min första kontakt med lärarna, som skedde e-mail telefon, skrev jag om att intervjun var frivillig och förklarade de forskningsetiska förhållningssätten. Jag förklarade också vad syftet med intervjun var, hur den kommer att användas samt frågade om jag kunde använda diktafon för att spela in intervjun vilket skulle underlätta mitt efterarbete. De fick själva bestämma tid och plats för intervjun. En av pedagogerna ville att jag skulle vara med en dag i förberedelseklassen och därefter göra intervjun.

Intervjuerna gjordes i lärarnas klassrum och skede vid ett tillfälle samt spelades in med diktafon. Under intervjun gjordes även anteckningar. Intervjuerna tog 90 minuter resp. 70 minuter. Innan intervjun började förklarade jag de forskningsetiska principerna för lärarna och berättade att de kunde avbryta intervjun om de kände obehag.

2.2.1 Databearbetning

Inspelningarna av intervjuerna lyssnade jag igenom och sedan transkriberade jag intervjuerna var för sig och kompletterade med de anteckningar jag gjorde under intervjuerna.

Inspelningarna från intervjuerna har jag lyssnat igenom flera gånger för att kontrollera att jag inte missat något och att jag tolkat materialet rätt. Jag har försökt att transkribera intervjuerna så snabbt som möjligt för att inte tappa det jag upplevde under intervjuerna. Vid sammanställningen av intervjuerna delade, sorterade och sammanförde jag det material som var kopplat till mitt syfte och mina frågeställningar. I resultatet har jag valt sammanföra lärarnas svar i rubriker som är kopplat till syftet och frågeställningarna.

2.2.2 Intervjuguide

I min intervjuguide använde jag mig av olika frågeområden som var mycket allmänna i sin karaktär och som jag ansåg var relevanta för studien (se bilaga 1). I intervjuerna började jag med att ställa frågor om klassen och skolans struktur, för att få information om intervjupersonernas situation och det sammanhang de befinner sig i. Detta för att de är enkla att svara på och skapar en relation i inledningen av intervjun mellan frågeställaren och respondenten (Lantz s.58). Därefter ställdes frågorna i intervjuguiden. Följdfrågorna jag ställde var en uppföljning på det intervjupersonen valde att tala om. Jag försökte vara flexibel i vilken ordning jag tog upp mina frågeområden. Intervjupersonen fick styra samtalet och kom ibland spontant in på saker som jag tänkt belysa senare i intervjun.

2.3 Forskningsetiska överväganden

I Vetenskapsrådets publikation *Forskningsetiska principer* (2002 s.5) skriver man att forskning är viktig och nödvändig för både individernas och samhällets utveckling. Den forskning som bedrivs skall främja samhället och samhällets medlemmar och inriktas på väsentliga frågor samt hålla hög kvalitet (Vetenskapsrådet 2002 s.5). Forskningskravet innebär att befintliga kunskaper utvecklas och fördjupas och att metoder förbättras. Personerna som deltar i undersökningar och i forskning är berättigade till anonymitet och får inte utsättas för psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning på grund av sin medverkan. Detta krav kallas individskyddskravet och är den viktigaste utgångspunkten för forskningsetiska överväganden. Forskningskravet och individskyddskravet måste alltid vägas mot varandra. Inför varje vetenskaplig undersökning skall ansvarig forskare göra en avvägning av det förväntade bidraget till forskningen på området mot möjliga risker i form av negativa konsekvenser för de berörda undersökningsdeltagarna (Vetenskapsrådet 2002 s.5). Uppsatsens struktur och uppbyggnad har utformats efter de forskningsetiska principerna.

I enlighet med de forskningsetiska principerna informerades lärarna när kontakt togs vad intervjuens och uppsatsens syfte är. De blev informerade om att uppsatsen kommer att redovisas på Högskolan i Halmstad våren 2011. För att inte kunna identifiera skolornas namn är dessa fingerade.

2.4 Tillförlitlighet och validitet

Enligt Lantz (2007 s.101) kan den kvalitativa studiens validitet avgöras beroende på hur resultatet kan öka förståelsen av det undersökta fenomenet. Det är svårt att dra allmänna slutsatser av resultatet i undersökningen på grund av att det bara är två lärare som deltagit i undersökningen. Det hade varit önskvärt att fler lärare deltagit, men det var tyvärr inte många lärare som besvarade mina e-mail och ville delta i undersökningen. Min utgångspunkt var att inte ställa frågor till respondenten som var ledande och att låta respondenterna fritt få uttrycka sina tankar och åsikter. Jag är även medveten om att min personlighet kan ha betydelse för studiens resultat. Denscombe (2000 s. 78) hävdar att forskaren i en kvalitativ undersökning ofta blir involverad vid datainsamlingstillfällena, och att forskarens personlighet kan ha betydelse för studiens resultat. Jag är medveten om att mina erfarenheter och kunskaper i ämnet kan ha påverkat tolkningarna av respondenternas svar. Lantz (2007 s.103) menar att en studie kan få samma resultat även om någon annan gjort den, men även få andra nyanseringar.

3 Begreppsdefinitioner

Nyanlända elever

Begreppet ”nyanländ” används om barn eller ungdomar som kommer till Sverige under sin skoltid i grundskolan, särskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. De har inte svenska som modersmål och kan oftast inte tala eller förstå svenska. De vistas i Sverige på olika villkor och under olika förhållanden. Många har permanent uppehållstillstånd redan vid ankomsten, andra får uppehållstillstånd efter en tid på en flyktningförläggning och en del är asylsökande. Ett barn eller en ung person som kommer till skolan kan följaktligen komma direkt från ett annat land men kan också ha vistats i Sverige under kortare eller längre tid. Att vara nyanländ kan alltså betyda nyanländ till skolan men samtidigt tidigare anländ till Sverige och ibland också innebära att man lärt sig svenska i viss utsträckning. Det som de nyanlända barnen och ungdomarna har gemensamt är att de har brutit upp från sammanhang där de tidigare levde. (Skolverket 2008 s.6)

Förberedelseklass

Klass där nyanlända elever får grundläggande svenskundervisning (Skolverket 2008 s.4). Undervisningen sker i särskild grupp under en begränsad tid och undervisningen anordnas inledningsvis i syfte att förbereda eleven för ordinarie undervisning (Skolinspektionen 2009 s.20).

Utslussning

När eleverna integreras i de ordinarie klasser som de ska gå i resten av sin skolgång. (Skolverket 2008 s.13)

Ordinarie klass

Den klass på skolan som eleven slussas ut i och placeras i efter förberedelseklassen (Skolverket 2008 s13).

4 Litteraturgenomgång

I denna del presenteras den litteratur och tidigare forskning som är relevant för undersökningen.

4.1 Förberedelseklass som skolinledning

Det är ingen självklarhet att nyanlända elever blir placerade i en förberedelseklass när de ska börja skolan i Sverige. Kommuner i Sverige organiserar skolinledningen olika för nyanlända elever. Skolverket (2008 s.13) skriver att många nyanlända elever har behov av att språknivån och undervisningen under en period är anpassad efter deras behov. Det är viktigt att de nyanlända eleverna inte slentrianmässigt placeras i en klass eller grupp, utan att det görs en individuell bedömning utifrån vad som är bäst för just henne/honom. I vissa kommuner finns inte elevunderlag för att starta en förberedelseklass, då blir de nyanlända eleverna placerade i en ordinarie klass där de får individuellt anpassat stöd så att de kan ta till sig undervisningen.

Vissa kommuner väljer att ha skolor där det enbart finns förberedelseklasser. Att organisera skolinledning på detta vis har kritiserats. Elmeroth och Häge (2009 s.124) menar att det finns en risk med att placera alla nyanlända elever på speciella förberedelseskolor, eftersom det kan leda till att eleverna blir socialt isolerade på fritiden. De förespråkar istället att förberedelseklasserna ska organiseras med utgångspunkt i närhetsprincipen så att eleverna kan gå i den skola som finns i deras bostadsområde. Förberedelseklassen ska också vara en

integrerad del av den skola som eleven senare slussas ut till (Elmeroth och Häge 2009 s.124). Elmeroth och Häge (2009 s.123) hävdar även att motivet för att placera nyanlända elever i förberedelseklassen är dels språkliga, dels psykosociala och att det är svårt att komma till en grupp med elever och lärare där språket är ett hinder för kommunikationen. De nyanlända elevernas svenska ordförråd är till en början mycket begränsat och de har svårt för att kommunicera fullt ut med elever som inte har samma modersmål som de. Det är också svårt för eleverna att uttrycka och förklara sina känslor. När eleverna upplever att de inte kan göra sig förstådda uppstår det lätt konflikter med andra elever (Rodell Olgaç 1995 s.53).

De kommuner som väljer att samla alla förberedelseklasser på en och samma skola menar att man på det sättet sparar resurser (Myndigheten för skolutveckling 2005 s.36).

Norrbacka Landsberg (1998 s.16) har i sin studie *En studie av två internationella klasser* intervjuat två rektorer som är ansvariga för två internationella klasser i Botkyrka kommun. Rektorerna motiverar varför det behövs internationella klasser:

”Grundtesen i rektorernas uttalande är att eleverna som är nyinflyttande till Sverige behöver internationell klass för att få en lugn start. Man utgår från att eleverna är nykomlingar i Sverige, i den svenska skolan och i det svenska språket. ”I en vanlig klass” försvinner och tystnar de nya eleverna”, menar man. Med en ”vanlig klass syftar rektorerna på en ordinarie klass på skolan som inte har några speciella resurser för att ta hand om de nyinflyttande”. (Norrbacka Landsberg 1998 s.16).

Trygghet och att steg för steg slussas in i det svenska språket och skolkulturen anser rektorerna vara de viktigaste aspekterna med att placera eleverna i internationella klasser

4.2 Första mötet med den svenska skolan

I det första mötet med den svenska skolan kommer de nyanlända eleverna i kontakt med en skolkultur som avsevärt kan skilja sig från deras tidigare skolerfarenheter. Det finns elever som aldrig har gått i skolan och det finns elever som kommer från länder där det finns en mer traditionell och auktoritär skolkultur. Under skolinstruktionen i förberedelseklassen måste de anpassa sig till de sociala koder som finns i den svenska skolan. Under den första tiden i skolan kan de svenska normerna vara förvirrade för de nyanlända eleverna (Skolverket 2008 s.10). Eftersom eleverna har ett annat modersmål än svenska och inte kan uttrycka sig på svenska kan de till en början ha svårt att göra sig förstådda. Under den första tiden är det viktigt att förberedelseklassläraren skapar en relation med den nya eleven och att detta leder till att eleven känner en trygghet under skoldagen. Antalet elever i förberedelseklasserna är

oftast mindre än i de ordinarie klasserna, vilket ger eleverna möjlighet till en lugn skolstart (Rodell Olgaç 1995 s.5).

För att läraren ska kunna tolka elevernas beteende och anpassa undervisningen efter varje elevs individuella behov måste läraren ha förkunskap om deras tidigare skolbakgrund och deras aktuella situation. För att skapa förförståelse för elevernas beteende och reaktioner är det viktigt att föräldrarna i ett tidigt skede är delaktiga i elevens skolgång (Elmeroth och Häge 2009 s.121)

För att skolorna ska få denna information anordnas en intagningskonferens innan den nyanlända eleven börjar på skolan. På intagningskonferensen deltar förberedelseklassläraren, eleven, elevens föräldrar/vårdnadshavare, tolk om det behövs, skolsköterskan och kurator. Under intagningskonferensen får eleven och föräldrarna/vårdnadshavare information om vad en förberedelseklass är för något och vilka regler som gäller på skolan. Det första mötet med elevens föräldrar och skolans representanter är viktig eftersom det påverkar den framtida kommunikationen (Skolverket 2008 s.8). Precis som för barnen kan det vara en stor omställning för föräldrarna att bryta upp från sin tidigare tillvaro och att komma till ett nytt land där deras roll i samhället har förändrats . De kan också ha traumatiska upplevelser som gör att de har svårt att vara en stödjande förälder (Rodell Olgaç 1995 s.5).

4.3 Strukturer i förberedelseklassen

De nyanlända eleverna kan börja i en förberedelseklass när som helst under terminen och eleverna slussas successivt ut till sina ordinarie klasser. Detta göra att gruppammansättningen hela tiden ändras. Eleverna har ofta olika bakgrunder och gruppen är i regel ganska heterogen. Rodell Olgaç som själv har varit lärare i en förberedelseklass menar att ”man får börja om från början varje gång en ny elev kommer eller flyttar” (Rodell Olgaç 1995 s.6). För att eleverna i klassen ska känna trygghet är det viktigt med fasta rutiner, som t.ex. kan handla om att varje dag tala om väder och datum. Läraren fungerar många gånger som ett stöd och står för stabilitet och kontinuitet. För läraren gäller det att kombinera fasta rutiner och struktur med kreativ undervisning utan att förvirra eleverna (Rodell Olgaç 1995 s.6). För elever som har gått i den svenska skolan i hela sitt liv är vissa undervisningsmetoder och aktiviteter självklar. Det är inte säkert att elever som kommer från andra skolkulturer har samma förförståelse för att kunna ta till sig undervisningen. En vanlig aktivitet i den svenska skolan är att gå ut i skogen och utforska den. I en intervju beskriver en nyanländ elev hur hon

uppfattade sitt första skogsbesök ”i början tyckte jag det var konstigt att man mitt på en skoldag plötsligt gick ur klassrummet och gav sig ut i skogen. Där gick vi bara och gjorde ingenting. Jag fattar inte då varför man skulle hålla på med sådant i skolan” (Wellros 1999 s.29).

För att kommuner och skolor ska kunna organisera mottagandet av nyanlända, på ett sätt som är individuellt anpassat, behövs det tydliga riktlinjer som all personal i kommunen är medveten om (Skolverket 2008 s.8). För många flyktfamiljer är första tiden i Sverige omtumlande och det är svårt att planera för framtiden. En flyktfamilj flyttar i genomsnitt tre gånger under de första åtta månaderna vilket kraftigt begränsar skolans förutsättningar att arbeta långsiktigt och strategiskt (Myndigheten för skolutveckling 2005 s.36). För många nyanlända elever är skolan den enda fasta punkten i deras tillvaro och får därför en speciellt viktig roll.

4.4 Konstruktionen av lärarrollen och lärarens uppgift

En av de viktigaste uppgifterna förberedelseklasslärarna har är att förbereda eleverna för deras fortsatta skolgång. Lärarnas syn på eleverna och vilka behov de har påverkar deras sätt att bedriva undervisningen. Beroende på hur lärarna tolkar elevernas behov kategoriseras eleverna (Norrbacka Landsberg 1998 s.40). En vanligt förekommande tolkning från lärarnas sida är att elever med utländsk bakgrund är en målgrupp med särskilda behov (Lahdenperä (2003 s.155). Vilka dessa särskilda behov är varierar beroende på lärarens synsätt.

I Norrbacka Landsbergs (1998 s.40) studie framgår det att lärarna anser att eleverna är i behov av särskilt stöd och att de har olika tillvägagångssätt för att främja elevernas utveckling inom skolan. Lärarna på den ena skolan har utgångspunkten att elevernas situation är otrygg för att eleverna har brutit upp från sina tidigare hemländer samt att de är utsatta i samhället. De anser att det viktigaste för eleverna är att de känner trygghet för att kunna främja deras utveckling. På den andra skolan tolkas eleverna som en grupp med individuella förutsättningar att lära sig svenska. Här anser lärarna att inläringen är det mest centrala i undervisningen för att eleverna ska utvecklas. Rodell Olgaç (1995 s.42) intar samma ståndpunkt som lärarna med utgångspunkt i att eleverna är otrygga och att arbetet i en förberedelseklass kretsar kring elevernas behov av rehabilitering.

Av skildringarna ovan kan man se att lärarnas bilder av elevernas behov tolkas som en problembeskrivning, som påverkar deras agerande i klassrummet. Det kan handla om att ha

utgångspunkten att eleverna är i underläge som invandrare i samhället och denna föreställning motiverar lärarens agerande i klassrummet, där läraren lägger fokus på att stärka och förbereda eleverna för samhället. Det kan också vara så att läraren ser sig själv främst som en kunskapsförmedlare, med utgångspunkten att elevernas går i förberedelseklass för att introduceras i svenska språket och skolan, där fokus läggs på språkinläringen. Den dominerande uppfattningen bland lärare verkar vara att man framställer eleverna i behov av rehabilitering (Norrbacka Landsberg 1998 s.40).

4.5 Utslussning och övergång från förberedelseklass till ordinarie klass

Såväl hur lång tid en nyanländ elev tillbringar i förberedelseklassen innan man slussas ut till ordinarie klass och som tiden tills elevens slutliga övergång sker kan variera. Skolverket (2008 s.13) skriver att det som avgör hur länge en enskild elev ska vara placerad i förberedelseklass beror på elevens individuella behov och förutsättningar. Vägledningen från Skolverket ger inte förberedelseklasslärarna någon mall för hur utslussningen ska gå till, istället blir det lärarens yrkeserfarenhet och subjektiva bedömning som avgör när eleverna ska börja slussas ut och övergå till ordinarie klass. Rodell Olgaç (1995 s.55) skriver att det brukar märkas när det är tid för eleverna att börja övergången till ordinarie klass. Hon menar att det som kännetecknar när det är tid för elevernas övergång är när eleverna börjar intressera sig för andra böcker än de vanliga och när eleverna har självkänedom att de är redo för att ta nästa steg. Eleverna ges här en ganska viktig roll då deras egna kognitiva utveckling är en viktig del i att få självkänedom om när de är redo att börja övergången till ordinarie klass.

Många skolor har riktlinjer för hur länge eleverna ska gå i förberedelseklassen innan de helt övergår till ordinarie klass. Det finns elever som kommer till förberedelseklass utan någon tidigare skolbakgrund och som därför kan behöva mer stöd innan de börjar slussas ut. Skolornas ekonomiska resurser kan också påverka hur snabbt eleverna slussas ut. Antalet platser i förberedelseklassen är ofta begränsade och när det ska komma nya elever måste någon elev övergå till ordinarie klass på grund av platsbrist.

Tanken är att de nyanlända så snabbt som möjligt ska börja slussas ut till de ordinarie klasserna. I en rapport från Skolinspektionen (2009 s.21) framförde de kritik mot att skolor inte slussar ut elever i förberedelseklasser i tillräckligt snabb takt. En del skolor som har fått kritik av Skolinspektionen anger att de medvetet valt att ha en lång skolinledning. I

Skolinspektionens rapport framkom också att lärarna i förberedelseklasserna uppvisar tecken på att vara överbeskyddande gentemot eleverna och inte vill börja slussa ut eleverna innan de är mogna för att konfronteras med övriga elever.

Kommunikationen mellan läraren i förberedelseklasser och lärarna i de ordinarie klasserna är viktig för att rätt beslut tas om när eleverna ska övergå till ordinarie klass. Brist på kommunikation mellan lärarna kan leda till att eleverna skickas tillbaka till förberedelseklassen för att lärarna i de ordinarie klasserna inte anser att de har tillräckliga kunskaper för att kunna delta i undervisningen (Skolinspektionen 2009 s.21).

4.6 Interkulturell kompetens

Lorentz (2009 s.121) menar att en definition på interkulturell kompetens skulle kunna vara när en individ har förmågan att kommunicera i interkulturella situationer och har en förkunskap och medvetenhet om andra kulturer. Personer med interkulturell kompetens är medvetna om vilken roll deras egna värderingar har i mötet med människor från andra kulturer. För att personer ska uppnå en högre interkulturell kompetens kan det även behövas utbildning. I skolan behöver lärarna kunskap om mångfald, interkulturell undervisning, praktiska erfarenheter av föräldrasamverkan för att kunna skapa en interkulturell lärandemiljö (Lorentz & 2009 s.127). Lärare i förberedelseklasser måste vara medvetna om sin egen bakgrund och hur de uppfattar sig själv och för att kunna tolka sin omgivning. Om läraren är medveten om sina elevers olika bakgrund och erfarenheter och sin egen roll, så underlättar det kommunikationen med eleverna.

4.7 Relationen mellan föräldrar och lärare

Det är inte bara de nyanlända eleverna som möter en ny skolkultur det gör även deras föräldrar. Det kan finnas många svårigheter i kommunikationen mellan lärarna och föräldrarna till de nyanlända eleverna. Oftast finns det en språklig barriär som gör att kommunikationen blir problematisk. I Bouakazs (2009 s.151) avhandling *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor* ger lärare sin bild av varför föräldrar inte alltid tar en aktiv roll i sina barns utbildning. Lärarna upplever att det finns språkliga hinder, kulturella skillnader samt brist på en gemensam vision från skolan sida hur man ska få föräldrarna mer aktiva i skolans arbete (Bouakaz 2009 s.151). Lärarna hade egna förslag på hur man kunde förbättra relationen med föräldrarna, bl.a. att anlita tolkar och att genom utbildning öka kunskapen kring mångkulturella frågor.

Lahdenperä (2003 s.158) hävdar att i skolans styrdokument kan tolkas som att skolan skall kompensera föräldrarnas ibland bristande omsorg, förmåga och resurser. Vidare skriver han att det är skolan som har tolkningsföreträde för hur barnen bör uppfostras, samt att skolan har makt och kunskap att bedöma de kompensatoriska brister som kan finnas hos föräldrarna. Detta gör att kommunikationen med föräldrarna blir svår. Lahdenperä förespråkar att skolan ska ha en komplementär hållning mot föräldrarna, då en kompensatorisk hållning mot föräldrarna gör dem till syndabockar för sina barns tillkortakommanden i skolan och skuldbelägger dem. Med en komplementär hållning menar Lahdenperä (2003, s.158) att skolan ska bemöta föräldrarna med respekt och inte behandla dem som okunniga eller inkompetenta.

4.8 Sammanfattning av forskningsläget kring nyanlända elever

Den svenska akademiska forskningen om nyanlända elever är inte så omfattande. Det finns forskning inom enskilda akademiska discipliner, men den har enbart bedrivits inom det egna forskningsfältet. Bunar (2001 s.113) menar att det behövs omfattande forskning om nyanlända elever och att denna behöver vara tvärvetenskaplig. Bunar (2010 s.113) efterlyser också forskning som bygger på observationer och statistiska analyser av de nyanländas prestationer kombinerade med analyser av vilka faktorer som påverkar prestationerna. Han menar att dagens forskning kring nyanlända elever till stora delar består av intervjuer, sammanställningar av diverse dokument och Skolverkets rapporter. Bunar (2010 s.113) anser att det finns en risk med detta och att det kan leda till att den samlade forskningen bygger på ett skevt underlag.

Den internationella forskningen har varit fokuserad på utformningen av de nyanländas mottagande i skolorna och om de nyanlända eleverna ska vara i särskilda klasser eller integreras i ordinarie klasser. Forskningen visar att de flesta länder väljer att ha någon form av förberedelseklass (Bunar 2010 s.109).

5 Resultat

I denna del presenteras resultatet av intervjuerna. Dispositionen av resultatet utgår ifrån frågeställningarna.

5.1 Lärarnas roll, målsättning och arbetsmetoder

5.1.1 Lärarnas roll och målsättning

På båda skolorna anordnas en intagningskonferens innan de nyanlända eleverna ska börja på skolan. Båda lärarna anser att första mötet med eleverna och föräldrarna är viktigt för att få kunskap om elevernas situation. Skolorna har en mottagningsblankett som är utformad så att de ska få så mycket kunskap som möjligt om elevens tidigare bakgrund. Frågorna på blanketten handlar bl.a. om familjesituation, vilket modersmål eleven har, tidigare skolgång och mer allmänna frågor som t.ex. allergier. För att lärarna ska kunna kommunicera med eleverna och föräldrarna finns alltid en tolk med under mötet. Läraren på Kärnskolan betonar vikten av tolkens roll under första mötet med eleverna och föräldrarna för att få en så bra bild som möjligt av elevens situation, men även för kommande kommunikation med föräldrarna. Läraren på Trastskolan tycker att samtalet under första mötet med föräldrarna oftast fungerar bra socialt. Läraren säger vidare att:

”Ofta känner man att man behöver träffa föräldrarna många gånger. Det finns många föräldrar som har en väldigt respekt för skolan och kanske inte vågar fråga saker och de förstår inte. De vet att det är skillnad på den svenska skolan och den i hemlandet men inte vad. Man tänker bara att det är friare”.

Läraren på Kärnskolan säger att det kan vara svårt att få information av föräldrarna om deras barn har några traumatiska upplevelser, men om familjen kommer från länder där det är oroligt utgår hon från att barnen kan ha upplevt något traumatiskt. På Kärnskolan har man alltid mottagningsmötet i förberedelseklassrummet. Skälet till detta är att eleverna och föräldrarna ska få chansen att bekanta sig med klassrummet och eleven får veta vilken bänk som ska bli deras. Efter mottagningsmötet får föräldrarna och eleven möjlighet att bekanta sig med resten av skolan. På Trastskolan sker mottagningsmötet i konferensrummet eftersom läraren tycker att det är mer plats där och lättare att kommunicera.

Något som skiljer skolorna åt är när eleverna börjar i förberedelseklassen. På Kärnskolan börjar eleven dagen efter mottagningsmötet. På Trastskolan beror det på om det finns plats i klassen. Läraren menar att de inte kan ”trolla fram resurser” och berättar att det för tillfället är fullt i hennes klass, men att det ska komma två nya elever om två veckor. För att göra plats för

de nya eleverna har läraren diskuterat med läraren i den ordinarie klassen om vissa elever som går i förberedelseklassen kan delta mer i deras undervisning för att på så sätt göra det möjligt att ta emot nya elever. På båda skolorna blir eleverna placerade efter ålder. På Kärnskolan blir alltid de nya eleverna inskrivna i en ordinarie klass vid mottagningsmötet. På Trastskolan skrivs eleverna in i ett senare skede. När eleverna på Trastskolan blivit inskrivna i en ordinarie klass får eleven träffa sin klass och får en elev som fadder. Det är tänkt att faddern ska fungera som ett stöd och underlätta för eleven när den ska börja slussas ut. Det händer att faddern kommer och hämtar eleven inför de första gymnastiklektionerna. På Kärnskolan blir eleven presenterad för sin nya klass så snabbt det finns ett bra tillfälle.

På båda skolorna förbereder man alltid de befintliga eleverna i klassen när det ska komma nya. För att eleverna ska ha en uppfattning om vem den nya eleven är berättar läraren kortfattat om den nya elevens bakgrund. På båda skolorna får eleverna presentera sig för den nya eleven och läraren hjälper den nya eleven att presentera sig. På Kärnskolan har den nya eleven oftast med sig en förälder, eller någon annan person som står familjen nära, vid presentationen och kanske även resten av dagen. På Kärnskolan börjar alltid den nya eleven med att arbeta med matematik efter presentationerna ”för det känner alltid eleven igen och sen får eleven bara sitta och kolla av hur det är i gruppen”. På båda skolorna börjar eleverna tidigt med matematik. Nivån i matematikboken beror på om eleven kan räkna och läsa på sitt modersmål. På Trastskolan brukar man göra någon aktivitet tillsammans för att den nya eleven lättare ska komma in i klassgemenskapen. Läraren på Trastskolan upplever att många nya elever tycker det är skönt att inte uppmärksammas för mycket under den första dagen, utan vill istället börja med någon uppgift. Den känsla läraren vill förmedla till eleven är att:

”Du kan komma till mig, jag ska hjälpa dig och jag kommer att se till att du får det bra här. Det är den känslan jag vill ge till de nya eleverna första dagen”.

Läraren tycker det är viktigt att vara extra vaksam de första dagarna för att se hur det går för den nya eleven med de andra i klassen. Läraren på Kärnskolan tycker det är viktigt att eleven redan första dagen lär sig säga vilken klass (den ordinarie klassen eleven blivit placerad i) den går i på svenska språket. Läraren är medveten om att den nya eleven kommer att få denna fråga av andra elever på skolan under rasterna och då är det bra om eleven kan svara.

På båda skolorna har man fasta rutiner för hur undervisningen ska bedrivas och hur dagarna ska utformas. Lärarna tar upp att det är viktigt för eleverna med struktur under dagen i skolan.

Båda lärarna börjar alltid dagen med att någon av eleverna får ”titta i almanackan”. Eleven får berätta vilken dag det är och vem som har namnsdag . På Kärnskolan går man även igenom matsedeln.

Alla eleverna i förberedelseklasserna har olika scheman. Elever går under dagen i väg till de klasser de håller på att slussas ut till, vilket båda lärarna tycker kan skapa oro i klassen. Läraren på Trastskolan tycker att det kan vara svårt att ”hålla koll” på elevernas schema. För att underlätta både för eleverna och sig själv har läraren satt upp elevernas scheman i klassrummet och eleverna har sitt eget fastklistrat på sina bänkar. Båda lärarna skriver upp elevernas scheman för dagen på tavlan.

5.1.2 Relationen med föräldrarna

Båda lärarna tycker att kommunikationen med föräldrarna oftast är bra, men upplever att föräldrarna ofta har respekt för skolan och läraryrket och inte alltid vet hur viktigt det är att de hjälper sina barn med skolarbetet hemma. På utvecklingssamtalen tar lärarna upp hur viktigt det är att föräldrarna har en aktiv roll i sina barns skolgång. Läraren menar att det kan vara svårt för föräldrarna att hjälpa sina barn ”för de kan inte svenska själva” och barn som kommer utan skolbakgrund har många gånger föräldrar som är analfabeter själva. Föräldrarna förstår inte att undervisningen i förberedelseklassen är individuell och ibland tycker de att undervisningen går för långsamt. Läraren berättar att en förälder trodde att det bara var att ”stoppa in språket i huvudet på eleverna”. Läraren på Kärnskolan berättar att det har hänt att föräldrar frågar ”hur många böcker deras barn behöver läsa” för att börja i den ordinarie klassen. Föräldrarna vill att barnen ska börja i den ordinarie klassen eftersom ingen av eleverna i förberedelseklassen pratar svenska och de vill att barnet ska träffa ”svenska barn”. Då känner läraren att det brustit i kommunikationen med föräldrarna och att det är läraren som inte har varit tillräckligt tydlig. Läraren förklarar för föräldrarna att de alltid är välkomna att besöka klassen. Läraren anser att det är viktigt att ”stärka” föräldern i deras föräldraroll och att inte barnet tar över den. Med detta menar läraren att barnet lätt tar över föräldrarollen eftersom de t.ex. tolkar när föräldrarna ska på vårdbesök.

5.1.3 Undervisningsmetoder

Undervisningsmetoderna i förberedelseklasserna ser olika ut på skolorna. På Kärnskolan börjar man alltid med matematik efter genomgången av almanackan och matsedeln. Även de

elever som har matematik i sin ordinarie klass deltar i undervisningen, om de inte har något annat på sitt schema. Läraren vill få bekräftat att eleven verkligen förstår alla begrepp ” för även om eleven kan matematiken så ska de kunna begreppen”. Läraren använder sig även av webbmatta (ett gratis material på internet) ”för då kan eleven räkna matte på sitt eget språk”. Läraren på Kärnskolan arbetar alltid tematiskt efter matematiklektionen. Alla eleverna får arbeta med samma tema, men efter sina egna förutsättningar. Läraren väljer ett tema som eleverna kan relatera till. Temat de arbetade med när intervjun gjordes var hur ett hus byggs. Motivet till temat var att det byggs mycket hus kring skolan för tillfället. Under temalektionerna går läraren igenom allt från vem som bestämmer hur huset ska se ut till vilka saker som finns i rummen i ett hus. Eleverna får skriva texter kring det tema de arbetar med och sedan använder läraren elevernas texter när de har grammatik. Läraren tycker inte att man ska arbeta med grammatik utifrån en för eleverna okänd text. När eleverna är klara med ett tema samlar de allt material som de gjort i en liten bok. Läraren tycker det är lätt att det annars ”bara samlas en massa papper i pärmen”. Eleverna kan ha hjälp av boken genom att gå tillbaka och se vad de har skrivit om.

Läraren motiverar beslutet med att arbeta tematiskt med:

”Hur ska man annars arbeta? Jag måste fånga elevernas intresse och att de känner att det de gör är någonting att ha, att det är till något. Att det inte är för min skull de skriver texter.”

Det första eleverna på Trastskolan börjar läsa är matematik och svenska. Eleverna får en bok med bilder och text på svenska som är tänkt för läsinläring. Läraren bedömer att boken är bra för någon som ska börja lära sig ett nytt språk. På Trastskolan arbetar man med något som läraren benämner som tyst arbete. På dessa lektioner arbetar eleverna med olika uppgifter som alltid står på tavlan. Eleverna väljer själv vilken typ av uppgift de vill arbeta med. Uppgifterna kan t.ex. bestå av att lägga Sverigepusslet, skriva en bildserie eller att lära sig klockan.

Läraren har gått igenom de olika uppgifterna med eleverna och förklarat syftet med dem. Vissa av uppgifterna har olika svårighetsnivå. Läraren menar att om eleverna väljer att skriva en bildserie ”så lägger de det på sin egen nivå”. Vidare anser läraren att uppgifter där eleverna kan arbeta självständig kan vara bra ibland ”för då kan jag sitta med vissa elever och inte bli så splittrad och många elever behöver en till en hjälp, där man sitter själv med eleven”. När eleverna tröttnar på uppgifterna byter läraren ut dem. Läraren skulle gärna ha större tillgång till datorer för att kunna variera sin undervisning. Andra undervisningsmetoder läraren

använder sig av för att variera undervisningen är spel och lekar. Båda lärarna försöker att arbeta visuellt för att eleverna ska förstå vad lärarna vill förmedla. På Kärnskolan tar läraren med eleverna till slöjdsalarna för att gå igenom vad alla verktygen heter och samtidigt bekanta sig med lokalerna. På Trastskolan har man många olika föremål där namnet på vad det är för något är fast klistrat på föremålet. Det finns t.ex. ett dockhus så att eleverna kan lära sig olika föremål som kan finnas i ett hus.

På båda skolorna får nästan alla elever i förberedelseklassen undervisning på sitt modersmål. Eleverna har rätt till 80 min modersmålsundervisning i veckan och undervisningen kan ske inom ramen för den schemalagda undervisningen, men även efter. Det händer att somliga tackar nej, vilket kan bero på olika orsaker. Båda lärarna tycker att det finns brister i kommunikationen med studiehandledaren och att detta gör det svårt för lärarna i förberedelseklassen att följa hur elevernas ämneskunskap utvecklas på deras modersmål.

5.2 Vilka kriterier anser lärarna eleverna i förberedelseklassen ska uppfylla för att börja slussas ut till ordinarie klasser?

På Trastskolan brukar eleverna börja slussas ut efter ca en månad. På Kärnskolan börjar man aldrig slussa ut någon elev de första fjorton dagarna, även om eleven skulle kunna det. Vidare säger läraren att det är viktigt att eleven får ”landa” i förberedelseklassen innan de börjar slussas ut. Om utslussningen inte är noga planerad och eleven upplever den som något negativt kan det påverka elevens vilja att fortsätta att slussas ut. Vidare säger läraren:

”Det sociala är jätte viktigt! Att de börjar i något ämne de fixar ganska bra. Det får inte bli ett misslyckande. De får inte känna nej det gick inte”.

Därför säger läraren på Kärnskolan till eleven att det ”bara är på prov” för att inte sätta press på eleven. Läraren på Kärnskolan vill att eleverna i förberedelseklassen ska vara med sin ordinarie klassen när de har aktiviteter av mer social karaktär t.ex. när de åker iväg på studiebesök. Läraren anser att det gör det lättare för eleven att komma in i klassgemenskapen. Läraren på Trastskolan berättar att elever ibland känner att de har blivit dåligt behandlade av de andra eleverna när de är i sina ordinarie klasser. Hon tror att eleverna känner en större trygghet i förberedelseklassen på grund av att det finns färre elever än i de ordinarie klasserna och ”att klasslärarna inte alltid räcker till”. I lärarens samtal med klasslärarna på skolan

bekräftas också denna bild. Klasslärarnas situation i klassen styr till viss del hur läraren resonerar när elever ska slussas ut.

”Om klassläraren har många elever i sin klass och de har svårt att få sina resurser att räckta till, så påverkar detta mitt beslut när elever ska börja slussas ut. Även om det inte ska vara det, så blir det så i alla fall. Vad är det bästa för eleven och hur kommer stämningen i klassrummet att påverka eleven?”

Läraren kan ”hålla kvar” eleverna längre i klassen på grund av ”beteende” och då får de vara kvar i klassen tills skolan har skapat förutsättningar för eleven att slussas ut.

På Kärnskolan upplever läraren att det finns en stark sammanhållning i förberedelseklassen. Läraren tror att det kan beror på att de känner en trygghet i klassen och att det är lugnt samt att eleverna upplever att det är en tillåtande miljö, där det inte gör något om man ”gör fel”. Det händer också att elever som håller på att slussas ut kommer till klassen när de har rast eller lunch och vill vara med i undervisningen. På Trastskolan ger klasslärarna skriftliga kommentarer till förberedelseklassläraren om eleverna när de börjar slussas ut. Läraren får på så sätt information för hur det går för eleverna. På Kärnskolan sker all kommunikation muntligt mellan lärarna.

Båda lärarna tycker det är svårt att generalisera hur snabbt eleverna bör slussas ut till ordinarie klasser. De menar att man måste se till varje individs förutsättningar och elevens tidigare skolbakgrund och personlighet. Läraren på Trastskolan resonerar så här när hon anser att en elev är redo att slussas ut:

”Jag utgår ifrån hur mycket eleverna förstår av det jag säger. Hur självständiga de är. Det är väl lite på känsla, men ändå på hur mycket svenska de förstår. Det är inget som kan följa en mall. Man avväger hela tiden mot olika saker. De ska inte vara här för länge för det utvecklar dem inte heller. När det inte händer något med elevens språkutveckling eller lärande, då måste man se till att de kommer ut”.

Läraren på Kärnskolan säger:

”man kan ju inte göra test och säga att nu kan du gå ut i biologi. Det är mycket svårt att göra bedömningen. Det är faktiskt så att man får gå på magkänsla och man får tänka på varje enskild elev. Hur kommer eleven att fixa det? Så bra är det inte att det finns ett test eleven kan göra och sen gå ut”

När eleverna ska slussas ut till NO- och SO-ämnena tycker läraren på Kärnskolan att det är språket som får avgöra när eleven är redo. När läraren anser att en elev behöver vara med ”rent socialt” kan eleven slussas ut tidigare även om de inte kan ta till sig undervisningen i

SO- och NO-ämnena. Då kan eleven ”knyta kontakter” med de andra eleverna och de känner igen varandra på rasterna.

Båda lärarna diskuterar alltid med eleven innan de börjar slussas ut. Lärarna upplever att det är lättare att slussa ut elever som gärna söker kontakt med andra elever. Ibland kan det vara så att det är eleven själv som inte vill börja slussas ut och då väntar man. Läraren på Trastskolan menar att om det finns elever i den ordinarie klassen med samma modersmål som den elev som ska slussas ut kan utslussningen bli av tidigare. Lärarna informerar alltid klass- eller ämneslärarna när en elev ska börja slussas ut, vilket oftast sker på arbetslagsträffen. På Trastskolan får lärarna i de praktiskeestetiska ämnena fylla i ett dokument med respons på hur det har gått för eleven under lektionerna som lämnas till läraren i förberedelseklassen. Om det inte har gått bra för eleven händer det att läraren omprövar sitt beslut om att eleven ska delta i det ämnet. Läraren på Kärnskolan upplever att samarbetet med de andra lärarna på skolan fungerar bra, förmodligen för att det funnits förberedelseklasser på skolan under många år och att lärarna är bekanta med” hur det fungerar”. Ibland får förberedelseklassläraren uppfattningen att ämneslärarna känner press för att eleverna som slussas ut i deras ämne ”inte klarar av allt från början”.

5.3 Utslussning till ordinarie klass

På båda skolorna börjar alltid eleverna slussas ut till de praktiskeestetiska ämnena. Lärarnas åsikt om huruvida idrott är ett bra ämne att börja med skiljer sig dock åt. Det första ”övningsämnet” eleverna på Trastskolan slussas ut till är alltid Idrott. Läraren motiverar detta med:

”Det är visuellt och man kan titta på andra elever hur de gör och de flesta tycker att det är roligt. Eftersom vi inte har idrott på schemat i förberedelseklassen har eleverna ett behov att röra på sig”.

Läraren på Kärnskolan tycker inte att idrott är något bra ämne för eleverna att börja slussas ut till. Motiveringen är att det är svårt att komma till omklädningsrummen som ny elev och det är många som inte vill byta om inför andra. Ett annat skäl är att idrottshallen inte ligger i anslutning till skolan och att läraren inte kan följa med eleven. I slöjd anser lärarna att det är viktigt att eleven kan ta enkla instruktioner på svenska innan de är med i undervisning för att det inte ska hända några olyckshändelser.

Efterhand slussas eleverna successivt ut i övriga ämnen. Läraren på Kärnskolan tar alltid kontakt med ämnesläraren för att diskutera när det är lämpligt för eleverna att delta. Om

klassen arbetar med ett tema väntar man tills klassen har arbetat klart med det för att eleven ska kunna vara med från början. Läraren på Trastskolan tycker att det kan vara svårt att utveckla elevers ämneskunskap om de har lång skolbakgrund innan de kom till Sverige.

”Problemet med NO och SO är att eleverna inte kan ta till sig undervisningen på svenska och då utvecklas de inte. Då behövs det en studiehandledare för att eleverna ska få större ämneskunskap. Jag kan inte fylla ”den luckan” och det finns inte alltid tillgång till en studiehandledare som kan hjälpa eleven”.

Båda lärarna tycker att studiehandledaren har en viktig roll för elevernas utveckling. Det är rektorn på skolan i samråd med föräldrarna som beslutar om eleven ska få studiehandledning. När eleverna träffar studiehandledaren får de undervisning på sitt modersmål. Läraren på Kärnskolan berättar att det ibland kan vara svårt att hitta någon studiehandledare som har samma modersmål som eleven och då får eleven ingen undervisning. Studiehandledarna är en resurs som skolorna köper in externt. Eftersom studiehandledarna arbetar på många olika skolor måste lärarnas planering rätta sig efter studiehandledarnas schema. Läraren på Trastskolan anser att hon skulle behöva mer stöd från studiehandledarna för att kunna få hjälp i undervisningen, men skolan har inte de ekonomiska resurserna. Hon upplever att hon inte får något stöd från skolledningen och att det är elever utan skolbakgrund som blir drabbade. När en elev på Kärnskolan ska slussas ut till SO- och NO-ämnena planerar man detta med elevens studiehandledare så att de kan vara med som stöd de första gångerna.

5.4 Övergång till ordinarie klass

På Trastskolan är riktlinjerna att eleverna helt ska ha övergått till ordinarie klasser inom ca sex till tio månader medan målsättningen på Kärnskolan är ett år. Båda lärarna uppger att elever utan skolbakgrund oftast får gå längre i förberedelseklassen innan de helt övergår till ordinarie klass. Läraren på Trastskolan upplever att elever på skolan tycker att förberedelseklassen har ”lägre rang”, denna känsla upplever läraren att elever som tidigare har gått i förberedelseklassen också har. Läraren tror att det beror på att förberedelseklassen är en avskild grupp och ”det är något som man ska lära sig som de andra redan kan, i detta fall svenska”. Läraren på Trastskolan tycker inte det är bra om eleverna går för länge i förberedelseklassen för att:

”då mår de inte bra och det kan vara en lite skyddad tillvaro. De känner sig lite udda, utanför. Ingen vill vara i en speciell grupp, man vill vara i klassen det normala. Jag tror att det är så eleverna tänker”.

6 Resultatanalys

I denna del tolkas resultatet med stöd av forskningen som presenterats i den teoretiska bakgrunden.

6.1 Hur påverkas det som lärarna uttrycker om sin syn på den nyanlända eleven, det som läraren uttrycker om sitt tillvägagångssätt för att främja elevens utveckling i skolan?

6.1.1 Trygghet för att främja utvecklingen

Enligt min tolkning av resultatet delar lärarna uppfattningen att lärarens viktigaste roll till en början är att eleverna i förberedelseklassen känner trygghet. Lärarna anser att eleverna behöver känna trygghet för att utveckla sina kunskaper i det svenska språket och att tryggheten också är viktig för elevernas sociala utveckling. Det finns tecken på att lärarna i studien delar synen att eleverna i förberedelseklassen har brutit upp från något och därför är i behov av rehabilitering. Lärarna i studien uppvisar samma syn på eleverna som lärarna i en av de skolor som Norrbacka Landsberg (1998 s.40) studerat, där lärarna har utgångspunkten att elevernas situation är otrygg och att eleverna behöver känna trygghet för att främja sin utveckling. Lahdenperä (2003 s.155) menar att man ofta inom skolsammanhang räknar in invandrarbarn i elevkategorin barn med särskilda behov och min tolkning av lärarnas svar är att de också anser detta. Eleverna i förberedelseklassen är på många sätt väldigt beroende av läraren i förberedelseklassen under den första tiden i skolan. Det speciella behov och stöd lärarna i studien anser att eleverna till en början behöver är tryggheten från läraren som kanske inte andra elever behöver. Rodell Olgaç (1995 s.6) beskriver det som att läraren många gånger blir ett "hjälpjag" som både skyddar och hjälper eleverna att tolka omgivningen. Skolinspektionen (2009 s.25) har uppmärksammat att det finns lärare som har ett brist- och normalitetstänkande och anser att elever med utländsk bakgrund är avvikande och annorlunda. I min tolkning av lärarnas svar i studien kan jag inte se några tendenser till detta. Min tolkning är att lärarna i studien är medvetna om sin roll och i vilken kontext de arbetar i. Lorentz (2009 s.121) menar att en definition på interkulturell kompetens skulle kunna vara när en individ har förmågan att kommunicera i interkulturella situationer och har en förkunskap och medvetenhet om andra kulturer och även sin egen bakgrund. Min tolkning av resultatet i studien är att lärarna till stora delar har ett interkulturellt förhållningssätt gentemot sina elever i förberedelseklassen.

För att uppnå en miljö där eleverna känner sig trygga och kan utveckla sina lärprocesser tycker lärarna i studien att flera saker är viktiga. Båda lärarna anser att det är viktigt att de får så mycket information om eleverna som ska börja i förberedelseklassen som möjligt. Skolverket (2008 s.10) menar att det är viktigt att skolor som tar emot nyanlända elever så snabbt som möjligt kartlägger elevernas tidigare skolbakgrund och individuella behov. De anser att det första mötet med den nya eleven och dess föräldrar är särskilt viktigt. På mottagningsmötet försöker de få så mycket relevant information om eleven som möjligt och på så sätt underlätta deras planering av undervisningen. Båda lärarna tycker att mottagningsmötena oftast fungerar bra, men att det kan vara svårt att få all information som kan vara relevant. De menar att det kan bero på olika saker som t.ex. kommunikationsproblem, olika skolkulturer och att även föräldrarna kan ha traumatiska upplevelser från deras tidigare hemland, vilket kan göra att man inte berättar allt för läraren. Både Rodell Olgaç (1995 s.53) och Elmeroth & Häge (2009 s.121) menar att föräldrarna har en nyckelroll för att lärarna ska kunna tolka elevernas beteende och reaktioner. Om lärarna inte förstår elevernas reaktioner kan detta leda till att eleven känner sig misstolkad. Båda lärarna anser att det är viktigt att föräldrarna har en aktiv roll i sina barns skolgång. Skolverket (2008 s.9) påpekar också att forskning visar att fungerande föräldrakontakter har betydelse för elevers möjlighet att lyckas bra i skolan, och kommer familjen från ett land med en annan skolkultur blir detta särskilt viktigt.

6.1.2 Individualiserad undervisning i förberedelseklassen

På båda skolorna har man valt att anordna förberedelseklasser för de nyanlända eleverna och dessa är uppdelade efter ålder. Under intervjuerna framkom det att lärarna tyckte det var positivt att eleverna blev placerade i förberedelseklass under sin första tid på skolan. Min tolkning grundar sig på intervjuerna där lärarna uppgav att de anser att eleverna behöver trygghet under den första tiden och att det är lättare uppnå detta i en förberedelseklass. Skolinspektionen (2009 s.19) konstaterar att en del skolor rutinmässigt placerar nyanlända elever i förberedelseklasser och att undervisningen inte är individuellt utformad. Min tolkning är att lärarna precis som Skolverket (2008 s.13) och Rodell Olgaç (1995 s.5) anser att många elever behöver en period i en grupp som är mindre än de ordinarie klasserna, där språknivån anpassas efter elevernas behov och där eleverna får tid att bearbeta eventuella trauman man varit med om. Båda lärarna framhäver också betydelsen av kartläggningen av elevernas tidigare skolbakgrund och behov. Genom att göra detta kan man individualisera

undervisningen. För att kunna skapa sig en bild av elevernas kunskaper och förmågor anser Skolverket (2008 s.12) att det är viktigt att klasslärare och ämneslärare samarbetar med modersmålsläraren eller den lärare som ger studiehandledning på modersmålet. Båda lärarna i studien upplever att det finns brister både i kommunikationen med modersmålsläraren och att det kan vara svårt att få tillgång till studiehandledare. Läraren på Trastskolan menar att bristen på tillgång av studiehandledare beror på att skolan inte har ekonomiska förutsättningar att tillgodose elevernas behov. Läraren på Kärnskolan menar att det ibland kan vara svårt att hitta studiehandledare som talar samma språk som den nyanlända eleven. Skolverket (2008 s.15) skriver att det är skolans ansvar att ge eleverna det stöd de behöver för att så snabbt som möjligt försätta sitt lärande i alla ämnen. Läraren på Trastskolan menar att det är svårt att utveckla elevernas ämneskunskap då tillgången på studiehandledare är liten och eleverna inte kan ta sig undervisningen på svenska.

Hur undervisningen ser ut skiljer sig på skolorna, men båda lärarna menar att deras undervisningssätt möjliggör att elevernas individuella förutsättningar och behov tillgodoses. Det som är gemensamt är att det ofta är eleverna själva som bestämmer på vilken nivå de ska arbeta på. Undervisningen är utformad så att elevernas kunskapsnivå bestämmer svårighetsgraden i uppgiften. Myndigheten för skolutveckling (2005 s.40) menar att det finns större möjlighet till en individualiserad undervisning som utgår från elevernas behov på grundskolan än på gymnasiet. Precis som Rodell Olgaç (1995 s.6) menar båda lärarna att det är viktigt med fasta rutiner för hur undervisningen ska bedrivas och att det är betydelsefullt med struktur för eleverna.

6.2 Hur resonerar lärarna kring beslutet att låta eleverna börja slussas ut till ordinarie klasser? Hur avgör de när det är dags?

6.2.1 Flera faktorer påverkar beslutet

Skolorna har ungefärliga tidsramar när eleverna i förberedelseklassen ska börja slussas ut. Båda lärarna framhäver dock att det kan finnas faktorer som gör att man inte kan följa tidsramen. Om den nyanlända eleven inte har någon skolbakgrund alls, anser båda lärarna att det tar längre tid innan eleven är redo att börja slussas ut. Andra faktorer som lärarna i studien anser påverkar deras beslut att börja slussa ut elever är elevens kunskaper i det svenska språket sociala behov och antalet elever i den ordinarie klassen. Läraren på Trastskolan anser

att beslutet att börja slussa ut elever till de ordinarie påverkas av hur klasslärarens situation ser ut och hur detta i så fall kommer att påverka eleven som slussas ut. Myndigheten för skolutveckling (2005 s.42) menar tidpunkten för utslussningarna är viktig för elevernas vidare skolgång och att en allt för tidig integrering i ordinarie klass utan stöd kan leda till bestående inlärningsvårigheter, men samtidigt kan allt för lång tid i förberedelseklass hämma elevens utveckling. Läraren på Kärnskolan framhäver den sociala faktorn och menar att elevernas erfarenheter av att slussas ut inte får bli känslan av ett misslyckande om det inte fungerar. Lärarna i studien är överens om att man måste se till varje individs förutsättningar och elevernas tidigare skolbakgrund och därför är det svårt att generalisera hur snabbt eleverna börjar slussas ut. Skolverket (2008 s.13) menar också att det inte går att generalisera hur utslussningen ska gå till, lärarna måste alltid utgå från den enskilda elevens förutsättningar och behov. Skolinspektionen (2009 s.21) hävdar att det finns lärare i förberedelseklasserna som uppvisar tecken på att vara överbeskyddande mot eleverna, vilket får effekten att det tar längre tid innan eleverna börjar slussas ut. Lärarna i studien uttrycker inget som antyder att de håller kvar eleverna i förberedelseklassen för länge för att skydda dem.

Bunar (2010 s.66) menar att det ofta är subjektiva bedömningar som ligger till grund för bedömningen när eleverna i förberedelseklassen är redo att integreras i de ordinarie klasserna. Båda lärarna i studien anser till viss del att det är deras subjektiva bedömning som ligger till grund för när eleverna ska börja slussas ut. Deras utgångspunkt är att man måste se till varje elevs individuella förutsättningar och då kan man inte följa en mall för när eleverna är redo att slussas ut. Det som återkommer i deras svar är att man kan inte enbart utgå ifrån elevernas språkutveckling i det svenska språket utan man måste också se till deras sociala situation.

6.3 Hur ser utslussningen från förberedelseklassen till blivande ordinarie klasser ut på skolorna?

6.3.1 Successiv utslussning

På skolorna i studien börjar alltid eleverna i förberedelseklassen att slussas ut i de praktisktestetiska ämnena. Skolverket (2008 s.13) skriver att många skolor har goda erfarenheter av att låta elever som är placerade i förberedelseklasser delta i de praktisktestetiska ämnena. När det gäller frågan om idrott är ett bra ämne att börja slussas ut till skiljer sig lärarnas åsikter åt. Vad detta beror på kan vara svårt att svara på. En tolkning kan vara att eleverna som slussas ut från förberedelseklassen på Kärnskolan är äldre än

eleverna på Trastskolan och att klimatet i omklädningsrummen är hårdare när eleverna är äldre. En annan förklaring kan vara att idrottshallen på Kärnskolan inte ligger i anslutning till skolan så eleverna måste gå fem minuter för att ta sig dit. Läraren kan inte följa med eleverna när de går till idrotten och inte har kontroll över vad som händer på vägen till idrottshallen.

Efter de praktisktestetiska ämnena slussas eleverna successivt ut i de andra ämnena.

Myndigheten för skolutveckling (2005 s.41) menar i sin rapport att övergången oftast sker genom att eleven successivt börjar delta i viss ämnesundervisning i ordinarie klass för att till slut gå över helt. Min tolkning är att lärarna i studien anser att denna metod är den bästa för eleverna i förberedelseklassen. På Trastskolan anser dock läraren att detta inte alltid fungerar eftersom det finns ramfaktorer på skolan som hindrar elevernas successiva övergång till ordinarie klass.

7 Slutsatser

Lärarna i studien och litteraturen talar båda för vikten av att de nyanlända eleverna känner trygghet under den första tiden i klassen för att kunna utveckla sina kunskaper i det svenska språket och tryggheten är även viktig för elevernas sociala utveckling. Lärarna i studien visar tecken på att ha samma syn på eleverna som lärarna i en av de skolor som Norrbacka Landsberg (1998 s.40) studerat, där lärarna har utgångspunkten att elevernas situation är otrygg och att eleverna behöver känna trygghet för att främja sin utveckling. Lahdenperä (2003 s.155) menar att man ofta inom skolsammanhang räknar in invandrarbarn i elevkategorin barn med särskilda behov och jag tolkar det som lärarna i studien också anser detta. Lärarna i studien har attityden att de nyanlända eleverna är i behov av rehabilitering och att deras pedagogiska praktiker utgår ifrån detta. Lärarnas syn på eleverna påverkar deras undervisning och deras kommunikation med de nyanlända elevernas föräldrar. Lärarnas utgångspunkt är att eleverna behöver struktur och kontinuitet för att känna sig trygga. För att bilda sig en uppfattning av hur de nyanlända elevernas tidigare skolbakgrund ser ut och vilka sociala behov eleverna har anser lärarna att det är viktigt att de får så mycket information om de nyanlända eleverna som kan hjälpa dem att planera undervisningen utifrån elevernas individuella förutsättningar och behov. Lärarna anser att kommunikationen med föräldrarna till de nyanlända eleverna är viktig för att få all nödvändig information om elevernas tidigare skolbakgrund bakgrund. Pedagogerna anser också att modersmållärarna och studiehandledare kan vara viktiga för att kartlägga de nyanlända elevernas kunskaper, men det är inte alltid samarbetet fungerar och då anser pedagogerna att detta får negativa konsekvenser

för eleverna. Skolinspektionen (2009 s.10) har sett i sina inspektioner av skolor att elevernas rätt till studiehandledning åsidosätts. Enligt Skolverket (2008 s.11,12) är kommunikationen och samarbetet med de nyanlända elevernas föräldrar viktigt, eftersom de är en tillgång när det gäller kunskaper om det egna barnet.

På skolorna anser man att en successiv utslussning till ordinarie klass är det bästa, där de nyanlända eleverna börjar slussas ut i de praktisktestetiska ämnena först. Lärarna anser att det inte går att generalisera när eleverna är redo att börja slussas ut till ordinarie klasser. De menar att det finns flera olika faktorer som de måste ta hänsyn till när de gör sin bedömning. Elevernas kunskaper i det svenska språket, sociala behov och skolans ekonomiska förutsättningar påverkar lärarens bedömning när eleverna i förberedelseklassen ska börja slussas ut till ordinarie klass. Att skolans ekonomiska förutsättningar spelar en roll när pedagogerna gör sina bedömningar är inte i linje med Skolverkets direktiv. Skolverket (2008 s.12) menar att stora krav ställs på skolans flexibilitet för att under läsårets gång kunna ändra sin organisation, för att på bästa sätt möta de nyanlända elevernas behov. På Trastskolan når man inte helt upp till dessa krav då organisationen inte ser till de nyanlända elevernas behov, istället är det de ekonomiska förutsättningar som till viss del styr.

Bunar (2010 s.66) efterlyser tydligare regler vid övergången till ordinarie klass då hon anser att lärarnas bedömning ofta grundar sig på godtycklighet och subjektiva bedömningar när eleven är redo. Resultatet av studien visar att det är svårt att följa en mall som eleverna ska följa och därefter vara redo att börja slussas ut eller helt övergå till ordinarie klass. Argument för att detta inte fungerar är att eleverna har olika individuella förutsättningar och behov, därför kan inte alla följa samma mall. Det finns en medvetenhet hos lärarna att det till viss del är deras subjektiva bedömning som ligger till grund för när de nyanlända eleverna anses vara redo att slussas ut. Därför är det viktigt att flera personer är involverade i bedömningen, kollegor och elevernas föräldrar är viktiga personer då det gäller att göra rätt bedömning. Om det är flera personer som är med och gör bedömningen blir den också mer transparent. På detta sätt är det inte bara den enskilda lärarens subjektiva bedömningar som enbart ligger till grund för att bedöma när de nyanlända eleverna är redo att slussas ut till ordinarie klass.

8 Diskussion och kritisk reflektion

Skolverket (2008 s.12) utgångspunkt är att undervisningen i förberedelseklasser ska organiseras utifrån varje nyanländs elevs behov och förutsättningar och att skolorna ska ha beredskap för att förändra sin organisation. I resultatet av studien kan vi se att lärarnas beslut inte alltid grundar sig på vad som är bäst för eleverna, istället kan det vara ekonomiska faktorer som spelar roll vid beslutsfattandet. Hur detta påverkar eleverna är svårt att analysera. Vad blir konsekvenserna om de nyanlända eleverna får tillbringa för kort eller lång tid i förberedelseklassen? Myndigheten för skolutveckling (2005 s.42) menar att oplanerade utslussningar kan få allvarliga konsekvenser för eleverna. En intressant fråga är om skolor ska ta emot nyanlända elever om det inte finns resurser till att tillgodose elevernas behov på skolan. Jag tror att det är viktigt att det finns en dialog mellan skolorna och kommunerna där det finns gemensamma riktlinjer som följs för att skapa förutsättningar till ett bra mottagande för nyanlända elever.

Det är svårt att bekräfta studiens representativa slutsatser, då endast två lärare har medverkat i studien. Lärarna i studien undervisar också elever i olika åldersgrupper och det finns en skillnad i att slussa ut elever till klass- respektive ämneslärare. Det hade varit önskvärt om fler förberedelseklasslärare hade deltagit i studien. Det har varit svårt att få förberedelseklasslärare att ställa upp i min undersökning, vad detta kan bero på är svårt att spekulera i. Vissa lärare har uppgivit tidsbrist som orsak till att de inte kan ställa upp i undersökningen. Även om jag anser att uppsatsen hade gynnats av fler intervjuer, så tycker jag ändå att uppsatsen bidrar till öka förståelse för de fenomen som tas upp. Metodvalet som används i uppsatsen är att föredra då uppsatsen har undersökt två lärares syn på ett fenomen. En kvantitativ undersökning hade inte kunnat visa samma resultat som denna kvalitativa undersökning gjort inom detta undersökningsområde.

9 Referenslista

- Alvesson, M & Sköldbörg, K. (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bouakaz, L. (2009). *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bunar, N. (2010). *Nyanlända och lärande – en forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan*. Stockholm: Vetenskapsrådet. Hämtad 2011-03-10, från www.vr.se
- Denscombe, M. (2000) *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Elmeroth, E & Häge, J. (2009). *Flyktens barn*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lahdenperä, P. (2000). *Invandrarbakgrund eller skolsvårigheter? En textanalytisk studie av åtgärdsprogram för elever med invandrarbakgrund*. Stockholm: HLS Förlag.
- Lantz, A. (2007). *Intervjumetodik*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Lorentz, H. (2006) Interkulturell kompetens – en pedagogisk utvecklingsmodell. I H. Lorentz & B. Bergstedt (red) *Interkulturella perspektiv – pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund. Studentlitteratur AB.
- Myndigheten för skolutveckling. (2005). *Vid sidan av eller mitt i? – om undervisningen för sent anlända elever i grund- och gymnasieskolan*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. Hämtad 2011-04-15, från www.skolverket.se
- Norrbacka Landsberg, R. (1998). Bilder av eleven. I M. Axelsson & R. Norrbacka Landsberg, *En studie av två internationella klasser: ur ett etnologiskt språkpedagogiskt perspektiv*. Tumba: Mångkulturellt centrum.
- Rodell Olgaç, C. (1995). *Förberedelseklassen – en rehabiliterande interkulturell pedagogik*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Skolinspektionen. (2009). *Utbildning för nyanlända elever – rätten till en god utbildning i en trygg miljö*. Stockholm: Skolinspektionen. Hämtad 2011-03-01, från www.skolverket.se
- Skolverket. (2008). *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket. Hämtad 2011-02-27, från www.skolverket.se
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapsrådet. (1990). *Forskningsetiska principer inom humanistisksamhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wellros, S. (1999) *Ny i klassen – om invandrarbarn i svenska skolan*. Malmö: Gleerups

10 Bilaga 1 – Intervjuguide

Först ställdes frågor av fakta karaktär om skolan och förberedelseklassens struktur.

- Hur går introduktionen av eleven till?
- Vad tycker du är det viktigaste för eleven den första tiden i förberedelseklassen?
- Hur ser undervisningen i förberedelseklassen ut?
- När anser du att eleven är redo att slussas ut?
- Hur fungerar kommunikationen med föräldrarna?
- Hur lång tid brukar det ta innan en elev helt övergår till en ordinarie klass?
- Hur fungerar kommunikationen med resten av personalen på skolan?